

โครงการฝึกอบรม สร้างนักวิจัย รุ่นใหม่ (ลูกไก่) รุ่นที่ 8

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์

<https://www.facebook.com/Pramote.Dan>

หลักการพื้นฐานของการวิจัยเชิงคุณภาพ

เป็นค้นคว้าหาคำตอบ ด้วยความใส่ใจและตระหนักถึงผู้คนรอบข้าง
ผ่านการค้นคว้า สัมภาษณ์ อธิบาย ตีความ สะท้อนความเป็นไป บนความเป็น
จริง(อย่างยั่งยืน)

-ศึกษา เรื่องราวใหญ่-เล็ก อย่างละเอียดอ่อน

-อธิบายความจริงบางอย่างของพฤติกรรมมนุษย์

-เน้นข้อมูลที่ปรากฏจริง เชิงประจักษ์ สะท้อนอดีตปัจจุบันและอนาคต

Franz Uri Boas

(July 9, 1858 – December 21, 1942)

- German-born American
- Father of American Anthropology
- Historical Particularism and Cultural Relativism.
- Professor of anthropology at Columbia University
- Etc.

Significant Students

A. L. Kroeber, Ruth Benedict,
Edward Sapir, Margaret Mead,
Zora Neale Hurston,
Gilberto Freyre

การออกแบบวิจัย (Research Design)

Quantitative

- คำอธิบาย/สำรวจ
Descriptive
- ความสัมพันธ์
Correlational
- ทดลอง Quasi-
experimental
- ทดลอง
Experimental

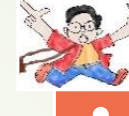
การวิจัยเชิงปริมาณ/**quantitative research**

Qualitative

- แบบบรรยาย
Narrative
- ปรัชญาการณวิทยา
Phenomenology
- ชชาติพันธุ์วิทยา
Ethnography
- กรณีศึกษาCase
study
- สร้างรากฐาน
Grounded theory

การวิจัยเชิงคุณภาพ/คุณลักษณะ **qualitative research**

ผสม Mixed

- วิธีการผสมตามลำดับ Sequential mixed methods
 - 1.1 คำอธิบายตามลำดับ Sequential Explanatory
 - 1.2 การสำรวจตามลำดับ Sequential Exploratory
 - 1.3 การเปลี่ยนแปลงตามลำดับ Sequential Transformative
- 2. วิธีการผสมพร้อมกัน Concurrent mixed methods
 - 2.1 สมการสามเหลี่ยมพร้อมกัน Concurrent Triangulation
 - 2.2 ผสมซ้อนกันพร้อมกัน Concurrent Nested
 - 2.3 การเปลี่ยนแปลงพร้อมกัน Concurrent Transformative

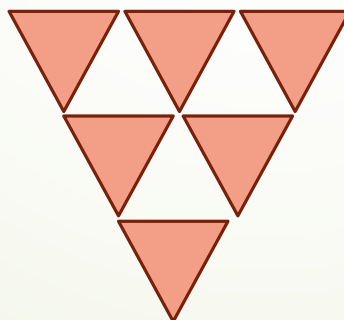
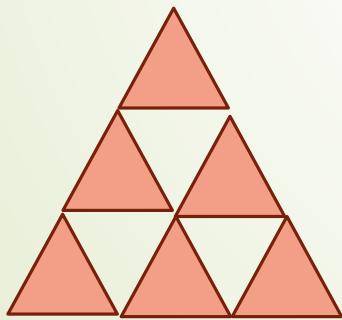
การวิจัยแบบผสม **mixed research**

นิรนัย (deductive Method)

นิระ + นัย = นิรนัย แปลว่า การนำออกมา
หมายถึง ความแท้จริงของข้อสรุป
ที่เป็นไปตามหลักการหรือทฤษฎีที่มีอยู่

“ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ”

“ผลงานนี้เป็นไปตามสมมติฐาน/ทฤษฎี”

อุปนัย (Inductive Method)

อุปะ + นัย = อุปนัย แปลว่า การนำเข้าไป
หมายถึง การใช้เหตุผลที่เกิดจากรากฐาน
บางส่วน รวมหรือสังเคราะห์กันเป็น
หลักการหรือรูปแบบ

“เกิดการตีความใหม่เพิ่มเติมในด้าน..”

“...ผู้มีส่วนร่วมตระหนักถึง...”

ลักษณะใดน่าจะเกิดก่อน?

ข้อแตกต่างระหว่าง งานวิจัยเชิงปริมาณ กับ เชิงคุณภาพ

6

กลยุทธ์

- สำรวจ Survey
- ทดลอง Experimental

ด้านวิธีวิจัย

- เปิด-ปิด ด้วยคำถาม
- มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า (predetermined)
- ใช้ตัวเลข

ด้านปฏิบัติการวิจัย

- คัดเลือกและทดสอบตัวแปรตามทฤษฎี
- กำหนดตัวแปรที่ศึกษา
- สร้างสมมุติฐาน(ตั้งคำถาม/เพื่อการพิสูจน์)
- ใช้มาตรฐาน-ความน่าเชื่อถือ
- สำรวจ สังเกตและประเมินที่เป็นกลาง
- ใช้สถิติ ตัวเลขเปรียบเทียบ

กลยุทธ์

- แบบบรรยาย ,ปรากฏการณ์วิทยา
- ชาติพันธุ์วิทยา ,กรณีศึกษา, สร้างรากฐาน

ด้านวิธีวิจัย

- เปิด-ปิด ด้วยคำถาม
- เน้นข้อมูลจากสนาม จริง/สด
- ใช้เอกสาร ภาพเป็นข้อมูล

ด้านปฏิบัติการวิจัย

- การระบุตำแหน่งหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วม
- การรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วม
- การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์
- ศึกษาเนื้อหาหรือการมีส่วนร่วม
- ความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- การอธิบายและตีความข้อมูล
- การสร้างและกำหนดอายุหรือรูปแบบ
- ความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

Quantitative vs. Qualitative Research: What's the Difference?

Quantitative

- ลักษณะข้อมูลมีโครงสร้างชัดเจน (Structured data)
- ใช้ทฤษฎี/สถิติ (Statistical analysis)
- ตอบสมมติฐาน (Objective conclusions)
- ใช้การสำรวจ, ทดลอง (Surveys, Experiments)

Qualitative

- ข้อมูลโครงสร้างไม่ชัดเจน (Unstructured data)
- ใช้เปรียบเทียบ สังเคราะห์ สรุป (Summary)
- สรุปโดยฉัน (Subjective conclusions)
- ใช้การสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่ม (Interviews, focus groups, observations)

เมื่อไร? จะใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

- เมื่อต้องการหาเหตุผลอธิบาย ปัญหาและข้อค้นพบเพิ่มเติมจากข้อมูลเชิงปริมาณหรือตัวเลข
- เมื่อต้องการเปลี่ยน/เสริมมุมมองอื่น / เมื่อต้องเกิดความเข้าใจ ในความหมาย หรือ กระบวนการของการกระทำ หรือผลจากปรากฏการณ์นั้น อย่างยิ่งยวด
- เมื่อต้องการความยืดหยุ่น(ระยะเวลา) ในการออกแบบการใช้ เครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูล และการดำเนินการวิจัย
- ยังไม่มีปัญหาหรือเป้าหมายที่ชัดเจน

๖๖๑

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

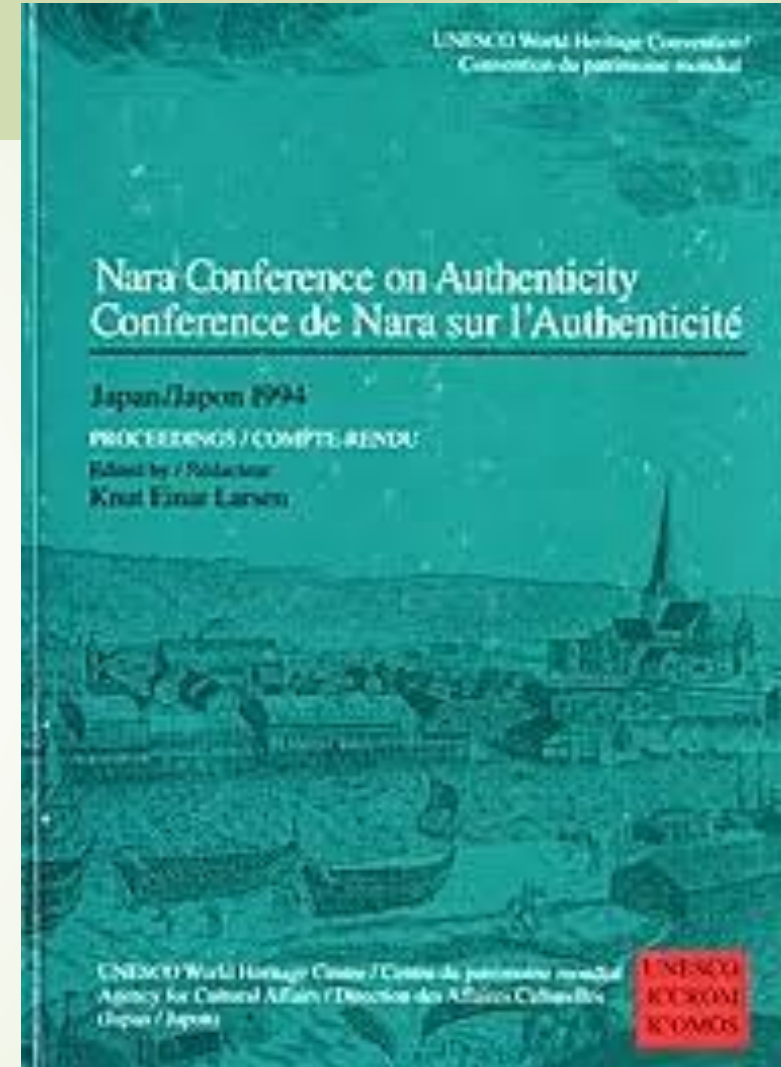
- 1.แบบบรรยายเรื่องราว (Narrative)
+การวิจัยเชิงประวัติ (Historical research)
- 2.ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology)
- 3.ชาติพันธุ์วิทยา (Ethnography)
- 4.กรณีศึกษา (Case study)
- 5.สร้างฐานราก (Grounded theory)

1. แบบบรรยายเรื่องราว (Narrative)

มุ่งศึกษา ทำความเข้าใจเรื่องราวชีวิต บุคคล
 กลุ่มชน ผ่านการสังเกตและบันทึกภาพ
 หรือพรรณนาวิเคราะห์
 โดยอธิบายเป็นตัวหนังสือ ประกอบภาพ
 ปัจจุบันนิยมทำเป็นภาพยนตร์สั้น/สารคดี

Rare & Authentic Establishment
 เป็นของหายาก ของแท้ดั้งเดิม และเฉพาะแหล่งวัฒนธรรม

1.1 การวิจัยเชิงประวัติ (Historical research)

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ตามแหล่งข้อมูลเบื้องต้น

มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ ตีความหมายเหตุการณ์

ตามข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน อธิบายสาเหตุของเหตุการณ์

ผลกระทบต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และเปลี่ยนแปลงที่เคยหรืออาจจะ
เกิดขึ้นตามกาลเวลา

วิเคราะห์บันทึกของ โดย

ข้อเท็จจริงกรณีกรุงศรีอยุธยาแตก 2310 จาก โดย

“.....” กรณี พระสุพรรณกัลยา โดย/ตามหลักฐาน/แนวคิด

2. ปรัชญาการณวิทยา (Phenomenology)

การสืบสวน ตรวจสอบ อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น (ปกติ/ไม่ปกติ)

ผ่านการวิพากษ์วิจารณ์ ด้วยหลักทฤษฎีต่างๆ หรือสร้างหลักการใหม่

จากปรากฏการณ์หรือประสบการณ์ร่วมกันของมนุษย์ ทั้งที่เป็นปัญหา
หรือไม่ก็ตาม (Creswell, 1998)

การสอนออนไลน์ในชีวิตวิถีใหม่ของครูสาขา วิชา ภาระงาน.....

ผลสะท้อนปรากฏการณ์ทำแบบทดสอบออนไลน์ ของ นร รร. โดยการสนทนา...

3.ชาติพันธุ์วิทยา (Ethnography)

Ethnography หรือ การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา หมายถึง คำอธิบายของ บุคคลหรือวัฒนธรรมอย่างแท้จริง มีต้นกำเนิดมาจากกลยุทธ์การวิจัยในผลงานของนักมานุษยวิทยาสังคมยุคแรก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อ บรรยายเรื่องราวโดยละเอียดและถาวรเกี่ยวกับ วัฒนธรรมและชีวิตของ ชนเผ่าเล็ก ๆ ที่โดดเดี่ยว (Denscombe, 1999)

ดนตรีชนเผ่า **AAA** ในชุมชนชายขอบเมือง **BBB**

ผลกระทบและการปรับตัวของชาติพันธุ์ ในชุมชนชายขอบเมือง **BBB... (time)**

+การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (แบบมีส่วนร่วม)

Action Research:

เป็นการอธิบายตามแนวทางปฏิบัติและใช้ค่านิยมที่แฝงอยู่
อย่างชัดเจน และแนะนำแนวคิดใหม่ที่สำคัญ ผ่านการปฏิบัติ
และการมีส่วนร่วม ระหว่าง ผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย

ผลกระทบ AAA จากการสร้างถนน 12 ระห่ล่าง ปี 1980-1990 ในจังหวัด BBB
การปรับตัวของผู้มีส่วนร่วม ต่อการสอนออนไลน์ ในภาคเรียนที่ 1/2021 รร BBB
ความคิดเห็นของ ปชช.หลังการใช้ยา ฟท. ในการรักษา Co21 หมู่บ้าน DD

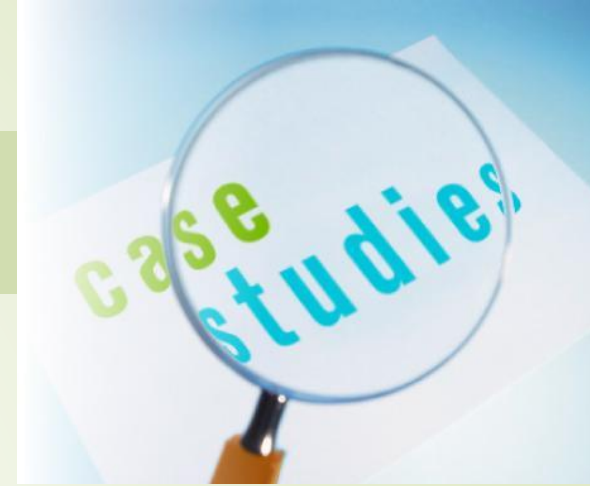
Checking Ethnography VS Action Research

	ETHNOGRAPHY	ACTION RESEARCH
Goal	Go Native In-Depth Understanding of Culture Generate Rich and Detailed Social Account	Process Improving Knowledge Advancing Problem-Solving
Focus	Culture and Values	Process and Practices
Main Technique	Participant Observation	No specific technique
Fieldwork	Holistic Comparative Contextual	Essentially Collaborative Reflexive Problem-Solving Driven
Final Product	In-Depth Description of Group's Life	Improved practice New knowledge

4. กรณีศึกษา (Case study)

การวิจัยเฉพาะกรณี

เป็นการเลือกศึกษาเฉพาะส่วน ตามพื้นที่หรือ ตามที่กำหนด
สามารถเลือก โดยใช้ร่วมกับ การศึกษาเชิงประวัติเฉพาะบุคคล
การศึกษาเฉพาะปรากฏการณ์ ณ พื้นที่หรือช่วงเวลา

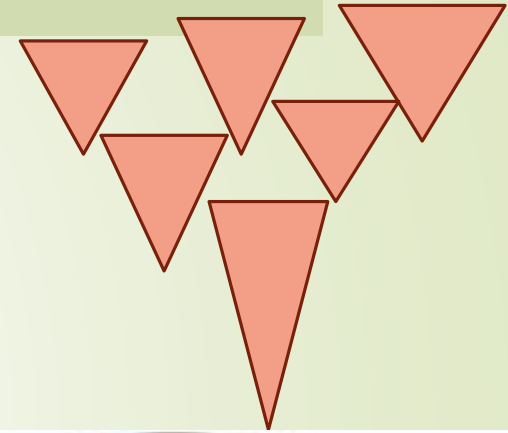
- 1.ผลกระทบและการปรับตัวของชาติพันธุ์ ในชุมชนชายขอบเมือง BBB...(time)
- 2.การสอนออนไลน์ในชีวิตวิถีใหม่ของครูสาขา วิจัย กรณี.....
- 3.ประวัติและอิทธิพลจากผลงานของ AAA ระหว่าง 1975-1985
- 4.พัฒนาชุดฝึกทักษะด้วยแนวทางของ AA รายวิชา BB ชั้น ม.5 รร. CC
- 5.การพัฒนาเครือข่ายครูเชี่ยวชาญการสอนบนฐานการสอนแบบ BBB สพม.26

Checking Case Study Design

<i>Tests</i>	<i>Case Study tactic</i>	<i>Phase of re- search in which tactic occurs</i>
Construct validity	Use multiple sources of evidence Establish chain of evidence Have key informants review draft case study report	Data collection Data collection Composition
Internal validity	Do pattern matching Do explanation building Do time series analysis	Data analysis Data analysis Data analysis
External validity	Use replication logic in multiple case studies Use case study protocol	Research design Data collection
Reliability	Develop case study database	Data collection

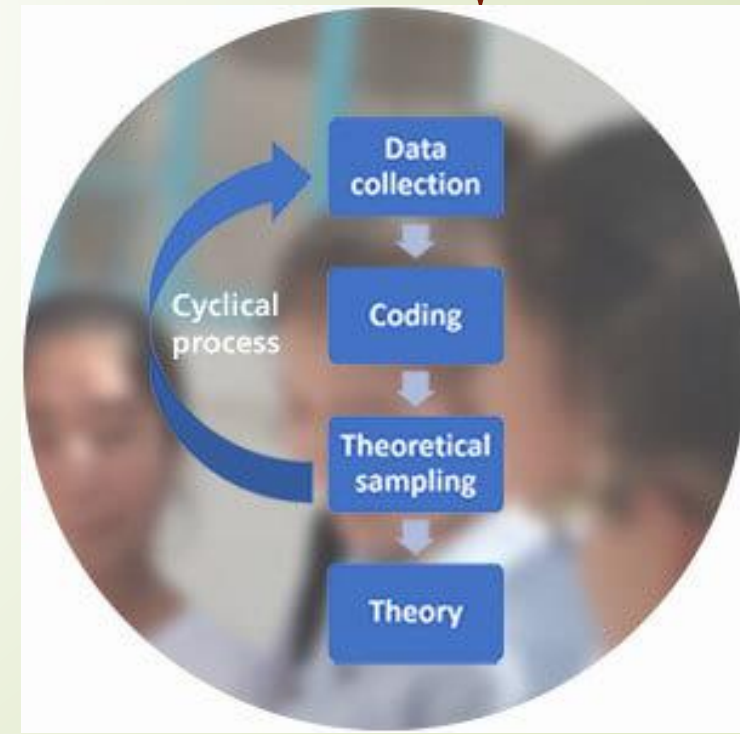
5. สร้างฐานราก (Grounded theory)

เป็นการวิจัยที่สร้างทฤษฎีขึ้นจากผลของงานวิจัยหรือผลการทำงานวิจัยซ้ำ ๆ จนสามารถสร้างเป็นหลักทฤษฎีขึ้น ตามหลักการอุปนัย (Inductive Method)

-ข้อแนะนำ

1. ผู้วิจัยควรมีประสบการณ์เรื่องนั้นมาก ๆ
2. เข้าไปมือเปล่า พร้อมกับแบกทฤษฎีใส่เป้ไปด้วย
3. วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จึงสอบทวนกลับไปยังทฤษฎี

Research Methods for Audience Analysis

Qualitative Research

(Primary Research)

- Interviews + Focus Groups
- Social Media Analytics
- Surveys and Questionnaires

Secondary Research

เครื่องมือและเทคนิคการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การสังเกต (observation)
2. บันทึกประจำวัน (Journal or Diary)
3. การสัมภาษณ์ (interview) **In-Home Videos**
 - 2.1 มีโครงสร้าง (มีกระดาศ/คำถาม)
 - 2.2 ไม่มีโครงสร้าง (มีกรอบคำถาม)
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) / Lifestyle
4. การสนทนากลุ่ม/ประชุมกลุ่มย่อย
(Focus Group Discussion / Online Focus Groups / Zoom meeting)
5. การเลือกกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูล (ไม่ใช่ “กลุ่มประชากร”)

วิธีการเลือก ผู้ให้ข้อมูล

1. เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ผู้วิจัย เลือกกับผู้เชี่ยวชาญก่อน แล้วจึงไปตามหา ผู้รู้

2. เลือกแบบโยนก้อนหิมะ/ลูกโซ่

(Snow ball sampling or Chain Sampling)

ถามต่อเนื่องจากผู้รู้-สู่ผู้รู้อื่น ๆ (ถามทางไปเรื่อย ๆ อย่างมีเป้าหมาย)

ใช้จำนวนเท่าไร ?

จนกว่าจะตอบคำถามวิจัยได้ตรง หรือ ตามช่วงเวลาที่กำหนด

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants)

Key informants are those whose social positions in a research setting give them specialist knowledge about other people.

1. **สำรวจภาพรวม(จำนวน) และกำหนดระดับชั้นความสำคัญของบุคคลข้อมูล/เพศ**

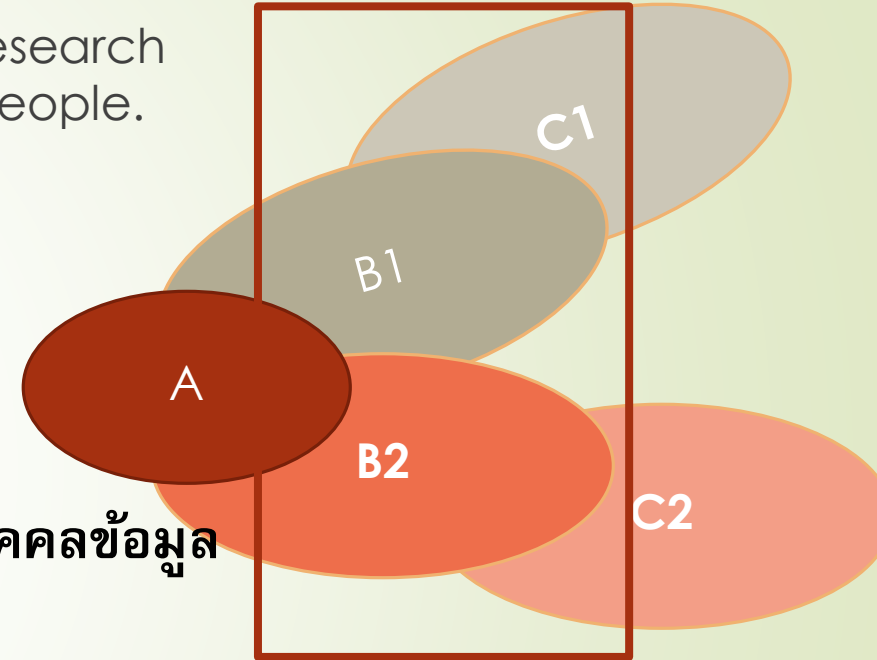
Defined level of importance Keys informance.

2. **กำหนดช่วงเวลาที่ต้องการศึกษา: ความเกี่ยวข้องของบุคคลข้อมูล**

Set the time period to study: Relevance of Key informants

3. **กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลข้อมูล ตามความสะดวกและการให้ความร่วมมือ**

Determine the selection criteria for Key-informants. according to the convenience and cooperation

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบ**สามเส้า** (triangulation)

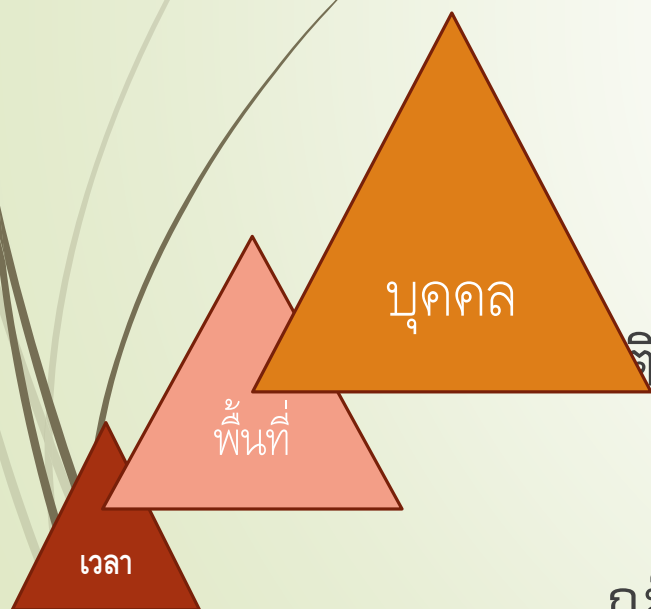
หมายถึง การสอบทวนข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำ จากเนื้อหาเอกสารหลักฐาน คำบอกเล่าต่างๆ มาสอบทวน ในด้าน

1. ด้านเวลา สถานที่ และบุคคล

เมื่อเวลา สถานที่และบุคคล ต่างกันข้อมูลยังคงเดิมหรือไม่

2. ด้านการตรวจสอบทวนด้าน**ทฤษฎี** ที่นำมาใช้ เป็นการตีความ
เดิมทฤษฎี หรือเพิ่มหรือแตกต่างจากทฤษฎี

3. ด้านการรวบรวมข้อมูล ครบตามกรอบเวลา ได้ข้อมูลระดับปฐม
ภูมิที่ชัดเจนหรือไม่ อ้างอิงข้อมูลได้จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ

คุณจะมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างไร?

How to analysis the qualitative data?

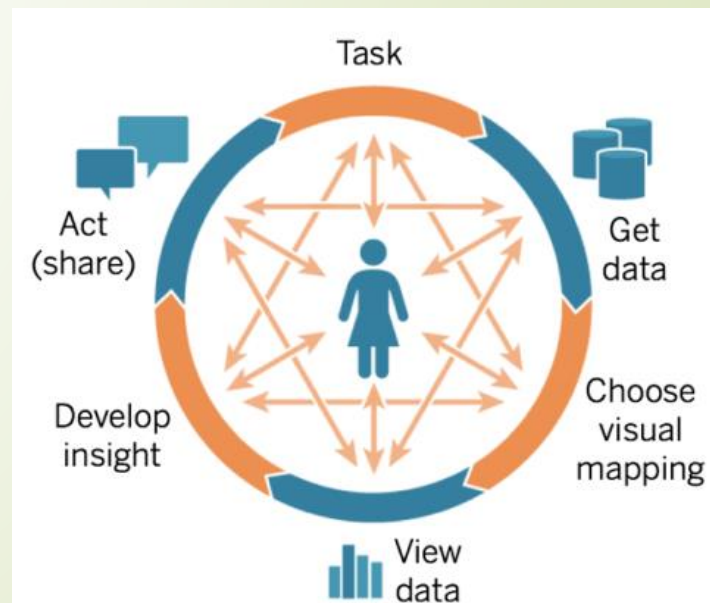
- คุณวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หลังจากรวบรวมได้อย่างไร
- เนื่องจากข้อมูลเชิงคุณภาพไม่มีโครงสร้าง (บางครั้ง) จึงอาจเป็นเรื่องยากที่จะสรุปผล
- นักวิจัยต้องนำเสนอสิ่งที่คุณค้นพบ แม้ว่าจะยังไม่มีข้อสรุปในตัวเอง แต่นี้เป็นเคล็ดลับบางประการสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

คุณจะใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างไร How to Analyze Qualitative Data?

โปรดย้อนไปอ่าน แล้วตอบคำถามวิจัย? /ตอบวัตถุประสงค์/ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- แยกกลุ่มคำถาม/ ประเด็นๆ (ให้โปรแกรมช่วยแยกแยะ)
- ยกตัวอย่างจากข้อมูลที่เก็บมา เปรียบเทียบ
- เลือกข้อเหมือน/ข้อแตกต่าง (แฝงอยู่ในภาพ/การสัมภาษณ์)
- อธิบายให้เห็นจริงอย่างชัดเจน
- ประกอบข้อมูลหรือหลักฐานที่ศึกษา

ตัวอย่าง วิธีการ แยกแยะ

- ถอดความเอง อย่างตั้งใจ บันทึกประจำวัน
- บัตรคำ / การนับจำนวน คำจากการอ่าน
- แผนภูมิ / แผนภาพต้นไม้ / ก้างปลา
- Mind map
- ทบทวน VDO / JPG

นักวิจัย ต้องทำเอง!!!! ดีที่สุด

จับกลุ่มประเด็นสำคัญตาม...

โครงการฝึกอบรม สร้างนักวิจัย รุ่นใหม่ (ลูกไก่) รุ่นที่ 8

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ตัวอย่าง เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

27

Title

เพลงกล่อมชาวมอญ: ดนตรีที่ไม่ค่อยปกปิดให้แบ่งปัน

Mon lull: A Rarely Concealed Music to Share

KW : Mon/Rarely lull/sharing

Research Question:

ที่ไหน/ใครที่มีผลงานเพลง? ประกอบกันอย่างไร?และทำอะไรจึงจะเผยแพร่?

Where in which area, who or whose music appearing sum and why concealed to share

Aims

1. สำรวจเพลงที่หายไปในหมู่บ้านมอญ 1. **Investigation** the vanishing music on Mon village
2. มีส่วนร่วมในการรักษาตำรา 2. Contribution into **maintaining texts**

Benefit

1. Mon music(**texts**)
2. Announcements on **international sharing**

ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับโจทย์วิจัยที่ผู้เข้าอบรมกำหนด

1. ประวัติและผลงานของ AA: ครูภูมิปัญญาด้านการขับกล่อม บ้านหัวขัว อ. จ. (อ.2)
2. การศึกษาพฤติกรรม/ปรับ ของ AA ต่อ การเขียนเรียงความ ระดับชั้น ... รร.. เขต. 26 (อ.2)
3. การพัฒนาชุดการสอนเรื่องโควิดของเรา ด้วย AA+BB ระดับชั้น ... รร.. เขต. 26 (อ.3)
4. การเปรียบเทียบการเรียนแบบ...ของ BB ของ กลุ่มสาระ CC. ในกลุ่ม/เขตการศึกษา..26 (อ.3)
5. การเสริมสร้างทักษะ SS ด้วย AA+BB ระดับชั้น ... รร.. เขต. 26 (อ.3)
6. การยกระดับ AA ด้วยการสอนแบบ BB ของ กลุ่มสาระ CC. ในกลุ่ม/เขตการศึกษา..26 (อ.4)
7. การสร้างเครือข่ายครูเชี่ยวชาญการสอนแบบ... AA

การพัฒนาหลักสูตร วัฒนธรรมดนตรีผู้ไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. แผนงานรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมดนตรีผู้ไทย

ประกอบด้วยงานวิจัยย่อยเพื่อรวบรวมและสร้างความยั่งยืนของวัฒนธรรมดนตรีผู้ไทย โดยเชื่อมโยงกับแหล่งวัฒนธรรมผู้ไทยในสาธารัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- 1.1 ความยั่งยืนของดนตรีผู้ไทย อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
- 1.2 การวิเคราะห์ดนตรีพิธีกรรมผู้ไทย อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
- 1.3 แนวโน้มของดนตรีผู้ไทยในประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.4 การวิเคราะห์เอกลักษณ์ดนตรีผู้ไทยในจังหวัดมุกดาหาร
- 1.5 ดนตรีผู้ไทยแขวงสะหวันนะเขต สาธารัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. แผนงานพัฒนาและถ่ายทอด หลักสูตรวัฒนธรรมดนตรีผู้ไทยในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

- 2.1 เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรวัฒนธรรมดนตรีผู้ไทย
- 2.2 เพื่อถ่ายทอดและสัมมนาหลักสูตรวัฒนธรรมดนตรีผู้ไทย

ถาม-ตอบ 5 นาที